

**IQTIDORLAR MASKANIDAGI QALB MUHANDISI:
YOXUD PREZIDENT MAKTABIDA TARBIYA SAN'ATI**

Sattorova Dilnoza

Prezident maktabi tarbiyachisi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada zamonaviy globallashuv davrida Prezident maktablari misolida intellektual yoshlar tarbiyasining o'ziga xos xususiyatlari, milliy o'zlikni anglash va ma'naviy immunitetni shakllantirishning innovatsion-pedagogik yechimlari badiiy va falsafiy mushohada ostiga olinadi.*

Kalit so'zlar: *Prezident maktabi, milliy tarbiya, qalb me'mori, Jonli kutubxona, Alpomish, To'maris, ma'naviy immunitet, yuksak parvoz.*

Kirish. Parvoz chizig'idagi nigohlar

Toshga naqsh solish qiyin, deyдилar. Ammo inson qalbiga, uning xarakteri va dunyoqarashiga naqsh chizish — san'atning eng oliy va murakkab ko'rinishidir. Bugun yurtimiz poydevorini suyanadigan munosib ustunlar bilan mustahkamlash maqsadida tashkil etilgan Prezident maktablari o'quvchilarini ko'rib, ko'zimiz quvonadi. Ular — mamlakatimizning intellektual elitasi, ertangi kunimizning yo'lchi yulduzlari. Biroq faqatgina ilm va texnologiya bilan yuksak cho'qqilarni zabt etib bo'lmaydi. Har qanday yuksak parvoz uchun qushga ikki qanot kerak: birisi — ilm bo'lsa, ikkinchisi, shubhasiz, **yuksak tarbiyadir.**

Xo'sh, dars tugab, kitoblar yopilgach, yosh iqtidorlar dunyosida qanday jarayon kechadi? Ma'lumki, intellekt yuksak bo'lgan joyda savollar, ichki izlanishlar va dunyoqarashlar to'qnashuvi ham yuqori bo'ladi. Mana shu nuqtada sahna ortidagi eng mas'uliyatli shaxs — **tarbiyachi** namoyon bo'ladi.

Kitobdan Qablarga Ko'chgan "Sehr": Jonli Muloqot Metodi

Bugungi "Z avlodi" yoki raqamli texnologiya ichida ulg'ayayotgan yoshlarni quruq pand-nasihat, rasmiy cheklovlar yoki kechki majlislar bilan hayratda qoldirib ham, tarbiyalab ham bo'lmaydi. Zamonaviy tarbiyachi — ijodkor bo'lishi shart. Biz maktabimizda an'anaviy usullardan voz kechib, tarbiya jarayonini go'yo bir "sehrli olam"ga aylantirishga intilmoqdamiz. Buning eng yorqin namunasi — biz joriy etgan "**Jonli kutubxona**" loyihasidir. O'quvchi shunchaki kitob o'qimaydi, u kitob qahramonlari bilan yuzma-yuz keladi.

“El-yurt mardligi timsoli bo‘lgan Alpomishning shijoati, yurt sha’nini jonidan ustun qo‘ygan To‘maris momomizning matonati yotoqxonada oqshomlarida shunchaki o‘tmish sadosi emas, balki jonli muloqotga kirishadigan ma’naviy qahramonlarga aylanadi. Bolalar doston qahramonining nigohini his qiladi, uning tili bilan gapiradi. Bu usul o‘quvchining shuurida shunday kuchli his-tuyg‘uni uyg‘otadiki, u beixtiyor: ‘Men ham shu buyuk zotlarning davomchisiman, mening qonimda ham mardlik oqyapti!’ degan xulosaga keladi. Tarbiya san’ati mana shu nuqtada o‘z mevasini bera boshlaydi.”

“Gadjyetlar asri”da Ma’naviy Immunitet Shakllantirish

Prezident maktablarining o‘quvchilari tunu kun axborot oqimi ichida yashaydilar. Dunyo internet tarmog‘i orqali ularning kaftida namoyon. Bunday sharoitda ularni axborot xurujlaridan yashirish yoki taqiqlash — mutlaqo foydasiz yo‘l. Bizning vazifamiz — taqiqlash emas, balki ularning qalbida *filtr (elak)* o‘rnatishdir. Tarbiyachi sifatida mening asosiy maqsadim — bolada shunday bir ma’naviy immunitet shakllansinki, u virtual olamdagi qora bilan oqni, sayozlik bilan teranlikni o‘zi mustaqil ajrata bilsin. Biz yotoqxonadagi har bir oqshomni ijtimoiy tarmoqlardagi trendlarni tahlil qilish, raqamli gigiyena sirlarini o‘rganish va eng muhimi, kitobxonlik musobaqalari bilan bezaymiz. Bolaning bo‘sh vaqti go‘zal tuyg‘ular bilan to‘ldirilsa, salbiy illatlarga joy qolmaydi.

Tarbiyachining Yurak Amri: Formula va Mezonlardan Yiroq Tuyg‘ular

Pedagogikada minglab qoidalar va nazariyalar bor. Biroq, tarbiyaning eng bosh darsligi — bu **shaxsiy namunadir**. Bola sizning nima deganingizni emas, kimligingizni, qanday yashayotganingizni o‘zlashtiradi. Tarbiyachining o‘zi kitob sevmasa — bolani kitobxon qilolmaydi, tarbiyachining nutqida milliy g‘urur jo‘sh urmasa — bolada vatanparvarlik uyg‘onmaydi. Quyidagi jadvalda biz intilayotgan va maktab hayotiga tatbiq etayotgan yangi yondashuv mezonlari aks etgan:

Tarbiya Fenomeni	An’anaviy Yondashuv	Bizning Maktabdagi Zamonaviy Yondashuv
Intizom muhiti	Buyruq va taqiqlar orqali cheklash	O‘z-o‘zini boshqarish va mas’uliyatni anglash

O‘zaro muloqot	Rasmiy va masofali pedagogik munosabat	Samimiy mentorlik va do‘stona ko‘mak
Qadriyatlar targ‘iboti	Quruq ma‘ruzalar va majlislar o‘tkazish	“Jonli kutubxona” va hayotiy sahna darslari

Biz har kuni bolalar oldiga mana shu yuksak mas’uliyatni his qilib chiqamiz. Biz ularning shunchaki tarbiyachisi emas, sirdoshi, yiqilganda suyanchi va parvozida qanotimizni tutuvchi eng yaqin insonlarimiz.

Xulosa. Kelajak me‘morlari

Prezident maktablaridagi tarbiya tizimi — bu shunchaki reja asosidagi tadbirlar majmuasi emas. Bu — millat genofondini, uning ma’naviy pasportini shakllantiradigan ulug‘vor ustaxonadir. Ushbu muqaddas dargohda faoliyat yuritish, ertaga dunyoni o‘zgartira oladigan daholarning qalbiga milliy tarbiya urug‘ini ekish — men uchun eng oliy saodatdir. Ishonamanki, bu ustaxonadan chiqqan har bir nihol kelajakda Yangi O‘zbekistonning mevali daraxtiga aylanadi va ularning ildizida biz zahmat bilan, ammo cheksiz muhabbat bilan bergan milliy tarbiya suvi oqib turadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

- 1.O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
- 2.O‘zbekiston Respublikasining “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2016.
- 3.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim va tarbiya tizimini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
- 4.Pedagogik mahorat / N. Azizxo‘jayeva. – Toshkent: O‘qituvchi, 2011.
- 5.Abdulla Avloniy. Turkiy guliston yoxud axloq. – Toshkent: O‘qituvchi.
- 6.Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shahri. – Toshkent.
- 7.Abu Ali ibn Sino. Donishnoma va pedagogik qarashlari.
- 8.Jan Amos Komenskiy. Buyuk didaktika.
- 9.Anton Makarenko. Pedagogik poema.
- 10.Vasiliy Suxomlinskiy. Bolalarga yuragimni beraman.
- 11.Prezident maktablari agentligi tomonidan nashr etilgan metodik qo‘llanmalar va tarbiyaviy ishlar dasturlari.
- 12.“Xalq ta’limi” ilmiy-metodik jurnali maqolalari.